

Universell

Hørings svar til Forslag til ny byggt teknisk forskrift (TEK17)

§ 1-1. Formål.

10.02.2017

Universell arbeider på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet som en nasjonal pådriverenhet for inkluderende læringsmiljø, universell utforming og utdanningsinstitusjonenes læringsmiljøutvalg i høyere utdanning. Universell tilhører NTNU, men uttaler seg som selvstendig enhet på bakgrunn av mandat og oppgaver gitt av Kunnskapsdepartementet.

Innledning

Kravene til universell utforming er et resultat av samfunnsutviklingen de seneste årene. Det har vært bred politisk enighet om å bygge et mer inkluderende samfunn, og universell utforming av bygg rettet mot allmennheten, og det er vesentlig at kravene i tiden fremover også gjenspeiler utviklingen i samfunnet for øvrig.

Universell vil i dette høringssvaret kommentere forslag til endringer som kan tenkes å ha direkte eller indirekte virkninger innen områder som berører høyere utdanning. Ut over dette, vil vi her også kommentere generelt når det gjelder retning og utvikling innen universell utforming som strategi for inkludering.

Det er av stor betydning at paragraf 12 videreføres i sin opprinnelige versjon. Samtidig har Universell registrert at prinsippene om økt tilgjengelighet nå er under press fra flere hold, og er bekymret for at unntaksbestemmelser innen ett område, slik studentboligbyggingen har vært og er et eksempel på, kan medføre unntaksbestemmelser på flere felt, også innen høyere utdanning. Vi mener det er merkbart og misvisende at universell utforming fremdeles knyttes til store kostnader og forklares som et tiltak som kun er nødvendig for et fåtall personer, fremfor å løftes frem som et kvalitetsparameter i byggeprosjekter. En lemping på viktige tilgjengelighetskrav gir en signaleffekt som ikke samsvarer med utviklingen som foregår i samfunnet for øvrig, deriblant Regjeringens handlingsplan om universell utforming, og utfordrer visjonen om et universelt utformet samfunn. Vi mener derfor det er unødvendig å bruke studentboligbyggingen som eksempel for å gjennomføre deregulering av bestemmelser om universell utforming.

Vi mener at universell utforming må styrkes som kunnskapsrområde, og at man fortsatt ser universell utforming som et dynamisk konsept innen blant annet bygningslovgivningen. Vi registrerer at noe av dereguleringene har sitt opphav i forskning og utredning, og ber bygningsmyndighetene fortsatt satse på forskning og utredning som kunnskapsgrunnlag for senere reguleringer.

---

§ 1-2. Forskriftens anvendelse på særskilte tiltak.

10.02.2017

§ 1-2 sjette ledd bokstav a: Måltall 20 %

Universell mener at videreføringen av måltall på 20 % tilgjengelige boenheter for nye studentboliger vil føre til svært ulik tilgang til tilgjengelige studentboliger mellom samskipnadene. Dekningsgraden for tilgjengelige boenheter for studenter i Bergen er i dag på 0,8 % (Implement Consulting Group: Evaluering av byggtekniske krav til studentboliger, 2015). I følge Norsk Studentorganisasjons Studentboligundersøkelse er den totale dekningsgraden for studentboliger i Bergen på litt i overkant av 12 %. Antallet tilgjengelige boliger vil derfor kunne bli svært lavt. Det er foreløpig ikke stilt krav til eksisterende bygningsmasse ut over enkle tiltak som hjemles i DTL § 13. Slik vi ser det vil videreføringen av foreslåtte unntaksbestemmelser føre til at det vil ta svært lang tid å komme opp på et akseptabelt nivå for tilgjengelige boliger.

I 2015 var det om lag 245 000 studenter i høyere utdanning i Norge (Tilstandsrapport for høyere utdanning 2016). I følge SSB Rapport 36/2011: Levekår blant studenter 2010 vil mer enn hver fjerde student ha langvarig sykdom, helseproblemer eller nedsatt funksjonsevne i løpet av studietiden. En av ti sier dette har medført begrensninger i vanlige hverdagsaktiviteter. Med ambisjon om et mer inkluderende samfunn er det grunn til å tro at andelen studenter med nedsatt funksjonsevne vil øke i framtiden. Studentboliger som kan imøtekomme varierende behov vil ha mer stabile leietakere og tilby studentene bedre bokvalitet og gi bedre forutsetning for studieprogresjon. I Evaluering av byggtekniske krav til studentboliger (2015) vises det til at de fleste samskipnader melder om overkapasitet av tilgjengelige boenheter. Dette gjøres under en forutsetning om at disse boligene først og fremst er til nytte kun for rullestolbrukere.

Universell utforming som et kvalitetsbegrep omfavner mange flere enn kun rullestolbrukere og vil med rett bruk ivareta mangfoldet blant dagens og fremtidens studentmasse.

§ 1-2 sjette ledd bokstav b: Bodplass

Universell støtter intensjonen om å lempe på kravene til oppbevaringsplass eller innvendig bod for å frigjøre mer areal og kunne bygge billigere studentboliger. Samtidig har vi innvendinger mot at det kan bygges studentboliger uten noen form for oppbevaringsplass eller bod. Studenter er gjerne unge personer med mange forskjellige interesser og aktiviteter. Samtidig opererer de ofte i et tøft leiemarked hvor pris er av avgjørende betydning. Å måtte oppbevare ski, turutstyr, hjelpemidler og annet inne på eget soverom mener vi vil gi lavere nytte for studenten og føre til en dårligere bokvalitet, som ikke tar hensyn til mangfoldet. Vi anbefaler derfor å fjerne unntaket om sportsbod fra forskriften, sekundært redusere arealkravet fra 2,5 m² til noe lavere. Menon Economics nevner at arealer til sportsbod ned mot 0,75m² er av en størrelse Studentsamskipnaden i Oslo ville vurdert å bygge. Videre vil tilgang på tilgjengelig sportsbod med eller uten redusert krav til areal være en rimelig kvalitet ved boenheten.

---

§ 12-6. Kommunikasjonsvei.

10.02.2017

§ 12-6 sjette ledd bokstav c: Skilt, merking og etasjetall

Universell er kritiske til forslaget om å endre krav til synlig luminanskontrast mellom tekst og bunnfarge på skilt, merking og etasjetall fra 0,8 til 0,4. Luminanskontrast er blant de viktigste kriteriene for å kunne oppfatte visuell informasjon. Lempingen av kravet vil kun gi en minimal potensiell kostnadseffektivisering, mens den vil forringe brukervennligheten og tilgjengeligheten for mange. Vi erfarer at kunnskap om veifinning og skilt er mangelfull ved for eksempel utanningsinstitusjoner med de konsekvenser de medfører, og at deregulering ikke er veien å gå for å ivareta lovens intensjon.

---

§ 12-7. Krav til utforming av rom og annet oppholdsareal.

10.02.2017

§ 12-7 fjerde ledd bokstav a: Snusirkel

Universell mener det er uheldig med redusert diameter for snusirkel fra 1,5 til 1,30 meter i studentboliger. Studenter bruker like store rullestoler som personer som trenger rullestol i øvrig boligmasse. Vi vurderer at forslaget vil kunne være ekskluderende for studenter som bruker elektrisk rullestol. Menon Economics påpeker i sin rapport at det er usikkert om en reduksjon i kravet vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Vi ser derfor ingen grunn til å gjennomføre en lemping som kan virke ekskluderende.

§ 12-7 sjette ledd: Resepsjon/informasjonsstavle

Universell mener at kravet om resepsjon/informasjonsstavle er uheldig formulert. Slik det fremstilles i forslaget, kan det tolkes som om man kan utelate resepsjon og informasjonsstavle basert på egen vurdering. Det bør være et absolutt minimumskrav at det enten etableres informasjonsstavle eller resepsjon og informasjonsstavle i byggverk med krav om universell utforming, og at valget mellom disse avgjøres etter behov. Vi støtter ellers intensjonen om å presisere at ikke alle bygg med krav til universell utforming trenger egen resepsjon. Informasjonsstavle bør derimot være et ufravikelig minimumskrav. Dette er et svært viktig hjelpemiddel for personer med orienteringsvansker, men også et verktøy av stor nytte for de aller fleste. Tiltaket er også rimelig å gjennomføre.

---

§ 12-14. Trapp.

10.02.2017

§ 12-14 annet ledd bokstav c: Trapp og inntrinn

Universell mener det er uklokt å lempe på kravene om luminanskontrast for markering av inntrinn fra 0,8 til 0,4. Tydelig markering av inntrinn noe som kommer alle til gode og er svært

viktig for personer med nedsatt syn. Bruk av trapper er krevende for en stor del av befolkningen, selv ved god markering. Fall i trapp som følge av dårligere markering vil ha store potensielle helsekostnader for samfunnet. Kravet vurderes også som lite kostbart å opprettholde.

---

§ 12-18. Skilt, styrings- og betjeningspanel, håndtak, armaturer mv.

10.02.2017

§ 12-18 annet ledd: Skilt

Universell mener kravet om luminanskontrast på minimum 0,4 mellom tekst og bakgrunn på skilt og liknende er for lavt. Luminanskontrast er blant de viktigste suksesskriteriene for visuell informasjon. En for lav luminanskontrast vil forringe brukervennligheten og tilgjengeligheten for svært mange. Universell mener et krav om luminanskontrast på minst 0,8 er riktig, i tråd med Blindeforbundets anbefalinger. Universell støtter ellers presiseringen om at informasjon skal være lett å lese og oppfatte.

---

§ 13-6. Lyd og vibrasjoner.

10.02.2017

§ 13-6 annet ledd: Luftlydisolering

Universell mener det er uheldig å redusere krav til luftlydisolering fra 55 dB til 45 dB for studentboliger. Undersøkelser gjort av SINTEF, Transportøkonomisk institutt og Multiconsult konkluderer med at studenter opplever like store plager som resten av befolkningen når det gjelder støy. De kan ut i fra resultatene ikke anbefale å differensiere lydkravene. Dette støttes opp av Menon Economics samfunnsøkonomiske analyse av endringsforslaget. Universell vil påpeke at studenter er en utsatt gruppe med tidvis høye krav om prestasjon. Selv ved lav betalingsvillighet for økt bokvalitet bør vi som samfunn ta ansvar for at denne perioden i livet har gode rammevilkår. Dette vil trolig tjene samfunnet og individet på sikt, som påpekt av Menon Economics.
